

Tony Lawson

ITZULTZAILEA

■ Irakasletza ikastaroak alde batera utzi, eta duela 8 urte etorri zen EEBBetatik Donostiara euskara ikastera. Amaitu zaio bidaia luze hau ordea. Elkarrizketa hau kaleratzerako, Boise

(Idaho) jaioterrian izanen da jada, baina joan aurretik, hainbat herri ekimen zuzenetik jarraitu izanak eman dion euskal gizartearen ikuspegi konkretua azaldu zigun. ■

«Euskal gizarteak asko du ikasteko, progresoaren akatsak ez errepikatzeko»

AMAGOIA IBAN / DONOSTIA

Munitibarrekoka gizona, naxituarra emaztea. Duela mende erdi inguru zeharkatu zuten Atlantiko ozeanoa, Boise (Idaho) herrian geratzeko. Pentsio bat ireki, eta hurrengo urteetan euskal herritar ahitzen bisita jaso zuten bertan. Ameriketara joandakoak ziren. Baina mende erdi geroago, alderantzizko bidea egitea erabaki zuen euren ondorengo batek.

EGUNKARIA.— Ipar Amerika joandako euskaldun batzuen-gandik sorturiko bosgarren belaunaldiko partaide zara. Euskaldun sentimenduak zein neurritan irauten du belaunaldiak aurrera egin ahala?

TONY LAWSON.— Estatu Batuetan ia jende guztiak bere jatorria aipatzen du nortasun agiri gisa. Italiarrak, irlandarrak... Boisen euskaldun asko daude, askoz gehiago sentitzen da euskaldunen historia. «Zu zer zara?», galdetzen dizutenean, ez duzu inoiz erantzuten amerikarra zarenik, euskalduna baizik.

EGUNKARIA.— Giroa hizkuntzaren erabilerarekin bat gorde al da urteetan zehar?

LAWSON.— Guk euskaraz ez genuen hitz egiten, baina amak gogoan zituen hitz bakanak igorri zizkigun. Boisen jaioa naiz. Gero, herri txiki batera joan ginen, baina urte batzuk igaro zirenean, itzuli egin ginen Boiserara. Amak beti aipatzen zuen bertan Euskal Etxea zegoela, euskaldunak zeudela, eta hara joanez gero, gure ohiturak ezagutzeko aukera gehiago izango genuela.

EGUNKARIA.— Euskal Etxea zein neurritaraino izan da erreferentzia puntu zuretzat?

LAWSON.— Hango Euskal Etxea gauza handiak egiten ari da orain, baina garai hartan batez ere taberna zen, eta hilean behin afaltzeko biltzen zen elkarte bat. Hemengo janariak jaten ziren hileroko horretan. Horrez gain, dantza ere ikasten genuen. Janaria eta dantza zen gehiena. Orain euskal kulturaren inguruko ikasketak eskaintzen dituzte, kultur etxe bat ireki dute, museo

bat eta Gernika izeneko taberna bat. Hala ere, toki askotan hartu dute erabakia egiten duten lan guztia kultur arlora bideratzeko. Politikan ez dira sartzen, oso urruti daudela ikusten dutelako, eta ez dutela informazio zuzena jasotzen.

EGUNKARIA.— Euskal Herria mitifikatua izaten da, zure ustez, EEBBetako euskaldun jatorrikoen artean?

LAWSON.— Bai. Batez ere horregatik etorri nintzen hona. Batzuek Euskal Herria modu batekoa zela esaten zuten, eta banuen gogoa neuk ziurtatzeko ideia hori. Euskaldunentzat dantza eta kultura aurrera eramatea oso serioa zela uste genuen, eta guk ere seriotasun handia izaten genuen. Horrez gain, Elizarekin lotura handia du giro horrek. Hango euskaldun gazte gehienak praktikan teak dira. Hori Euskal Jai guztietan nabarmentzen da.

Gero, hona etortzen zara, eta ikusten duzu jende gehienak ez diola dantzari garrantzirik ematen, eta Elizarekiko atxikimendua ere askoz ere eskasagoa dela. Mito hori existitzen zen. Batez ere ni baino lehenago etorri zirenen artean. Horiek bai zaplastada handia jaso zutela. Jendea apretekin eta mahoizko galtzekin espero zuten, eta jeans-ak eta kirol oinetakoak zerabiltzan gizartea topatu zuten.

EGUNKARIA.— Euskal kulturari egin zenion lehen diagnostikoa zein izan zen?

LAWSON.— Hemengo kultura denez, jendea ez da konturatzen galtzen ari dela. Han hainbeste lan egin da, beste kultura baten barruan ere gurea gordetzeko, hona etortzean axolagabekeria ere sumatu nuela.

EGUNKARIA.— Euskaltzaletasuna eta abertzaletasuna zein neurritaraino ikusten duzu lotua herri ekimenekin?

LAWSON.— Alde batetik, herri ekimenen garrantzia espero genuen gauza bat zen. Guk han gauzak antolatzen bagenituen, nola ez antolatuko hemengoek? Bi sentsazio nituen. Batetik, haridurarena, Herri Urrats, Egunkaria Festa eta antzeko egunetan

«Politikak asko mugatzen du herri ekimena gizarte honetan». A. GILLENEA

sortzen zen giro politaren inguruan. Baina bestetik, pixka bat faltua ere iruditzen zitzaidan. Euskal giro bat sortzeko antolakuntzaren beharra ezinbestekoa baitzirudien.

Hemen jende asko mugitzen da, baina ez dakit uste bezainbeste mugitzen den. Ekologista mailan, adibidez, EEBBetan oso ekimen politak daude. Hemen baino gehiago. Emakumearen inguruan, arrazakeriaren aurka... Hau ez da mugitzen den herri bakarra, ez eta aktiboena ere.

EGUNKARIA.— Jasotako lehen inpresio ezkorra izanda ere, espero baino denbora gehiagoz geratu zinen ordea.

LAWSON.— Bai, bi urterako etorri nintzen, eta azkenean 8 egin ditut. Beste 10 ere geldituko nintzateke. Hizkuntza ikastera etorri nintzen, herria ezagutzeko lehen urrats bezala ulertzen bainuen. Zenbat eta gehiago ezagutu, ezagutzeko are gauza gehiago

dituzula ohartzen zara.

Balorazio orokorra oso positiboa izan da. Diagnostikoak aipatu dituzula, egun diagnostiko garbia dut. Lehengo kultura eta gizarte abiada handiz aldatzen ari dira hemen, EEBBetan garai batean ikusitako gauza asko ikusten ari naiz orain Euskal Herrian. Han nahiko gaizki irten diren gauzen hastapenak ere badira hemen, eta progresoaren lehen urratsetan dagoenez, uste dut ikasteko joerak nagusitu beharko lukeela, EEBBetan adibidez gaizki irten diren gauzak ez errepikatzearren.

EGUNKARIA.— Zortzi urte hauetan zehar hainbat ekimene-tan parte hartu izan duzu zuzen-

ki. Hortik zer ikasi duzu?

LAWSON.— Batez ere euskararen munduan murgildu naiz. Hala ere, mugimendu ekologistaz ere kezkatu izan naiz. Politikan ez naiz gehiegi sartu, nahiz eta gertu ibili, niretzat oso zaila zelako. Hori hemen eta han, inoiz ez bainaiz guztiz ados egon inorekin. Askotan badirudi hemen edozein taldetan sartuz gero jada ideia politiko oso konkretuak dituzula. Euskara ikasten nuelako HBkoa nintzela uste zuten askok. Beste zerbaite-tan mugituz gero, EAJkoa nintzela zioten, niri inoiz galdetu gabe zer pentsatzen nuen.

Askotan, hemengo inizatiba asko oso mugatuta ikusi eta ikusten ditut politika dela eta. Jendea siglen arabera bakarrik ikusteko joera dagoelako. Oso nabarmena da ekologisten eta emakumeen mugimenduen mailan. Zerbaite-tan sartzerakoan, oso mugatuta sentitu izan naiz.

EGUNKARIA.— Elkarrizketa parte hartzean muga horiek sentitu dituzu?

LAWSON.— Ni bezalako pertsona batentzako leku egokia ikusi dut Elkarriz. Ez eroso, baina egokia bai. Uste dut abertzale asko dagoela, herria maite duena, eta alderdi batekoa ez dena. Hemengoak dira, besterik gabe, eta herria maite dutenez, zerbaite egin nahi dute.

EGUNKARIA.— EEBBetara itzultzean harremanetan jarraitzeko asmoa duzu hemen parte hartu izan duzun ekimenekin?

LAWSON.— Bai. Eta hemen kontaktu dexente ditudanez, hango Euskal Etxeak kontaktuan jarri hemengoekin, ahal dudan neurrian lagunduz. Baina lehenik nahikoa lan izango dut hango egoerara moldatzen. Hango egoera zein den ikasi behar dut, horren arabera zer egin daitekeen jakiteko. Ikastoletako jendeak, begiraleek eta musikagileek han ikastaro batzuk ematea nahiko nuke, EEBBetako haurrek ikastola bat izan dezaten ezinezkoa denez, gutxieneko harreman zuzena izan dezaten euskararekin eta Euskal Herriarekin. Informazioa ere banatu behar dugu, hango jendeak uler dezan zer dela-eta oraindik arazoak dauden hemen.

EGUNKARIA.— Boise EEBBetan bizi diren jatorri euskalduneko lagunak topaleku bilakatua izango da hara itzultzen zarenerako. Zer garrantzi dute honelako topaketek?

LAWSON.— Nahiko handia. Honelako gauzek indar handia ematen baitute urtean zehar lanean jarraitzeko. Boisen bertan, garai batean proiektu asko eta lan asko egiteko prest zegoen jendea. Gero, geldialdi antzeko bat etorri zen, eta arriskua zegoen hor gauzak erabat gelditzeko. Jaialdi honen garrantzia hortik dator. Bultzada bat izan baitzen.

«Hemen egin ditudan kontaktuak baliatuz, EEBBetako Euskal Etxeek Euskal Herriarekin harreman gehiago izan dezaten saiaturiko naiz».

«Orain egin behar dudan lehen gauza, eta gogorrena, zortzi urtez ahaztu dudan gizarte estatubatuarrena egokitzea da».